

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Inzenden scores

Uiterlijk op 30 mei op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar de Citogroep zenden:

- voor de **oude stijl**, per school de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten,
- voor de **nieuwe stijl**, per school de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten¹⁾ als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

noot 1

Voor het vak Geschiedenis (nieuwe stijl) en geschiedenis en staatsinrichting (oude stijl) moeten deze afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;
3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;
3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.
Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.
Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 83 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

6 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).
Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Antwoordmodel

Antwoorden	Deel-scores
Duitsland en Europa, 1945-2000	
Maximumscore 2	
1 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is: Aan de ene kant voelden veel Duitsers zich in mei 1945 opgelucht, omdat er (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• een einde was gekomen aan de ellende van de oorlog• een einde was gekomen aan het nazi-regime	<u>1</u>
Aan de andere kant voelden veel Duitsers zich terneergeslagen omdat Duitsland de oorlog had verloren	<u>1</u>
Maximumscore 4	
2 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• De tekenaar geeft als commentaar dat de bezettingsmachten zich niet eendrachtig opstellen tegenover Duitsland als geheel waarmee (één van de volgende):• het gezamenlijke bestuur van het verslagen Duitsland mislukt is.• er een tweedeling van Duitsland ontstaat.	<u>1</u> <u>1</u>
Dit blijkt uit (twee van) de volgende beeldelementen: <ul style="list-style-type: none">• De Verenigde Staten voert het ene deel van de Siamese tweeling, Stalin doet dat niet• Stalin/de Sovjetunie wordt aan de ene, de westerse geallieerden aan de andere kant van de Siamese tweeling afgebeeld.• Duitsland wordt afgebeeld als een Siamese tweeling.	
per juist beeldelement	<u>1</u>
Maximumscore 3	
3 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is: De Duitse deling werd bevorderd door (drie van) de volgende economische ontwikkelingen: <ul style="list-style-type: none">• De in Potsdam afgesproken economische samenwerking kwam moeizaam van de grond.• De Sovjetunie haalde de eigen zone leeg, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië deden dit niet/de geallieerden voerden in hun eigen zones een zelfstandige economische politiek.• De Sovjetunie leverde niet de afgesproken hoeveelheden voedsel aan de westelijke zones.• In 1948 voerden de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk de D-mark in.	
per juiste economische ontwikkeling	<u>1</u>
Maximumscore 5	
4 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is: A. Chroesjtsjov geeft de volgende twee oplossingen aan: <ul style="list-style-type: none">• de Sovjetunie is bereid de 'West-Berlijnse vrijheid' te handhaven• de Sovjetunie tekent (eenzijdig) een vredesverdrag met de DDR waardoor de toegangsrechten naar Berlijn zullen vervallen / controle over de toegang tot Berlijn bij de DDR komt te liggen	<u>1</u> <u>1</u>
B. In werkelijkheid wordt er gekozen voor het overgaan tot het bouwen van de Muur om West-Berlijn van de DDR af te sluiten	<u>1</u>
C. <ul style="list-style-type: none">• Chroesjtsjov streeft ernaar de westerse troepen uit Berlijn te krijgen, maar hij slaagt niet in deze opzet• Chroesjtsjov streeft naar controle van de DDR over de toegang vanuit de DDR naar West-Berlijn, hierin slaagt hij wel	<u>1</u> <u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
5 <input type="checkbox"/> Aangegeven moet worden:	
• In de jaren vijftig het plan voor de herbewapening	<u>1</u>
• omdat gevreesd werd dat daardoor het Duitse militarisme zou herleven	<u>1</u>
• In de jaren tachtig het plan voor de plaatsing van kruisraketten	<u>1</u>
• omdat gevreesd werd dat daardoor in een volgende oorlog Duitsland een nucleair slagveld zou worden	<u>1</u>
Maximumscore 2	
6 <input type="checkbox"/> Uit het antwoord moet blijken dat de tabel laat zien dat vóór 13-8-1961 (de bouw van de Muur) de vluchtelingen aantallen aanzienlijk groter zijn dan daarna, hieruit blijkt dat het grootste aantal vluchtelingen via Berlijn een weg uit de DDR vindt die door de Muur in 1961 wordt afgesloten.	
<i>Opmerking</i> Alleen als beide elementen van het antwoord genoemd worden, mogen er twee punten worden toegekend.	
Maximumscore 2	
7 <input type="checkbox"/> Uit het antwoord moet blijken dat de tabel alleen de kwantiteit van het aantal vluchtelingen laat zien, geen gegevens over de kwaliteit van de vluchtelingen. De DDR raakte juist de hooggeschoolde/goed opgeleide burgers kwijt.	
Maximumscore 3	
8 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is (drie van de volgende):	
• Schmidt was de geestelijk vader van het NAVO-dubbelbesluit, en maakte de Bondsrepubliek daarmee tot leider in de buitenlandse betrekkingen van Europa/het Westen.	
• Schmidt nam (met de Franse president Giscard-d'Estaing) het initiatief tot de oprichting van de EMS (om de dollarcrisis te bestrijden), en maakte de Bondsrepubliek daarmee tot voorloper in de Europese integratie.	
• Schmidt slaagde erin om de economische recessie in de Bondsrepubliek (eerder dan in andere Europese landen) te bestrijden.	
per juist uitgelegd voorbeeld	<u>1</u>
Maximumscore 2	
9 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juiste redenering is:	
• Een officieel bezoek van het Franse staatshoofd kort na de val van de Muur kon uitgelegd worden als een Franse poging de DDR te handhaven	<u>1</u>
• waardoor de wens van Kohl om mogelijk tot een hereniging te komen leek te worden doorkruist	<u>1</u>

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 14	
10 □ Bij de beoordeling van het opstel moeten de volgende aanwijzingen worden gevolgd:	
<i>Het wantrouwen tegenover de Bondsrepubliek</i>	
A. Voorbeelden van juiste redenen zijn: Zowel vanuit Oost-Europa als het Westen werd de Bondsrepubliek met wantrouwen bekeken vanwege de vrees voor (twee van de volgende):	
• het (agressieve) militarisme/revanchisme	
• het nazisme	
• een te grote economische/politieke macht	
per juiste reden	<u>1</u>
<i>Konrad Adenauer, bondskanselier van 1949 tot 1963</i>	
B. Voorbeeld van een juist antwoord is:	
• Adenauer heeft in zijn beleid als uitgangspunt de <i>Westbindung/Westintegration</i> gehanteerd waarmee bedoeld wordt dat de Bondsrepubliek nauw met het Westen wilde samenwerken	<u>1</u>
• de <i>Politik der Stärke</i> leidde tot herbewapening en aansluiting bij de NAVO	<u>1</u>
• het sterke leiderschap van Adenauer droeg bij aan de aanvaarding van de parlementaire democratie	<u>1</u>
• wat leidde tot groeiend vertrouwen/acceptatie in het Westen / een grotere kloof met / afwijzing door het Oostblok	<u>1</u>
<i>Willy Brandt, bondskanselier van 1969 tot 1974</i>	
C. Voorbeeld van een juist antwoord is:	
• In zijn <i>Ostpolitik</i> koos Brandt voor de feitelijke erkenning van de status quo / twee staten in Duitsland / toenadering tot het Oostblok / het wegnemen van de angst voor een (West)Duits revanchisme	<u>1</u>
• In het Oostblok werd hierop gereageerd met uitbreiding van de contacten / een grotere acceptatie/vertrouwen in de Bondsrepubliek	<u>1</u>
• na de belofte van Brandt de grenzen van Potsdam/Jalta op een Europese veiligheidsconferentie te erkennen / de Sovjetunie economische en technologische hulp te bieden	<u>1</u>
• In het Westen leidde de <i>Ostpolitik</i> aanvankelijk tot vrees in de Verenigde Staten en bij de Europese bondgenoten voor een Duitse <i>Alleingang</i>	<u>1</u>
• maar die werd door Brandt weggenomen door intensieve contacten met de Verenigde Staten en het samen met Frankrijk binnen de EEG bevorderen van een verdere Europese eenwording	<u>1</u>
D. In de conclusie dient de kandidaat aan te geven op welke bondskanselier zijn keuze is gevallen. De gegevens voor de keuze moeten ontleend zijn aan de antwoorden van B en C. Waarbij de volgende punten kunnen worden toegekend:	
• voor een juiste afweging	<u>1</u>
• voor een daaruit logisch voortvloeiende keuze	<u>1</u>
• voor het noemen van een nieuw inhoudelijk argument	<u>1</u>

Nederland en Indonesië. Vier eeuwen contact en beïnvloeding**Maximumscore 2**

- 11 Voorbeeld van een juist antwoord is:
Om de onderlinge concurrentie uit te schakelen gingen de 'voorcompagnieën' samenwerken in één compagnie, de VOC.

Maximumscore 2

- 12 Voorbeeld van een juiste verklaring is:
Java had een (overwegend islamitische) bevolking waar christelijke zending onrust teweeg zou brengen, de VOC was een handelsmaatschappij die baat had bij een ongestoorde handel.

Maximumscore 2

- 13 Uit het antwoord moet blijken dat rond 1830 Nederlandse bestuursambtenaren vooral een representatieve functie / een eenvoudige bestuursstaak hebben. Met de invoering van het Cultuurstelsel wordt van hen verwacht dat zij zich daadwerkelijk gaan inspannen om de productie (van de verplichte cultures) op te voeren.

Maximumscore 2

- 14 Uit het antwoord moet blijken dat:
- Van den Bosch de bestuursambtenaren beloofde met cultuurprocenten 1
 - wat inhoudt dat hoe meer de productie stijgt, hoe hoger het inkomen van de bestuurders wordt; daarmee kregen zij er direct belang bij een hogere productie te stimuleren 1

Maximumscore 3

- 15 Voorbeelden van juiste oorzaken zijn (drie van de volgende):
- De Indonesische archipel stond nog niet helemaal onder Nederlands gezag
 - De Indonesische bevolking had in de gebieden die onder Nederlands gezag stonden weinig contact met het Europese bestuur / bleef onder het bestuur van de eigen hoofden
 - De Europese gemeenschap vormde slechts een klein deel van de bevolking van Indonesië waardoor er nauwelijks directe Europese culturele beïnvloeding plaatsvond
 - De Europese gemeenschap was sterk geconcentreerd in een aantal (geïsoleerde) enclaves (zoals handelsposten en forten)

per juiste oorzaak 1

Maximumscore 4

- 16 A. Uit het antwoord moet blijken dat:
- er een op expansie gerichte politiek wordt gevoerd waarbij militair geweld niet wordt geschuwd 1
 - in tegenstelling tot de door Nederland vóór de Lombokexpeditie gevoerde politiek van onthouding, waarbij militaire veroveringen niet wenselijk worden geacht 1

B. Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Colijn beschijft de verovering (van het paleis) als 'een schone heerlijke parel' aan de Nederlandse kroon 1
- waaruit blijkt dat hij het eens is met de veroveringspolitiek 1

Maximumscore 2

- 17 Voorbeeld van een juist antwoord is:
In deze persoonlijke brief beschrijft Colijn aan zijn vrouw en zijn ouders de gebeurtenissen zonder dat hij zich hierover in het openbaar hoeft te verantwoorden; dit maakt deze brief een betrouwbare bron voor onderzoek naar de Lombokexpeditie.

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 6	
18 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is:	
• Kenmerkend voor de toenmalige koloniale verhoudingen is de grote afstand tussen de Europeanen en de Indonesische bevolking die vooral een onderdanige rol speelde Twee beeldelementen die de interpretatie dat de foto kenmerkend is voor de toenmalige koloniale verhoudingen ondersteunen zijn:	<u>1</u>
• de Indonesiërs bewaren afstand tot de Europeanen / de centrale positie van de Europeanen op de foto	<u>1</u>
• de Indonesiërs op de foto zijn bedienden van de Europeanen	<u>1</u>
• Kenmerkend voor <i>tempo doeloe</i> is de comfortabele levenswijze van de Europeanen in harmonie met de Indonesiërs Twee beeldelementen die de interpretatie dat de foto kenmerkend is voor het begrip <i>tempo doeloe</i> ondersteunen zijn:	<u>1</u>
• de grote tuin/villa/bedienden laten een comfortabele leefwijze zien	<u>1</u>
• de aanwezigheid van bedienden samen met de Europeanen op de foto suggereert een grote harmonie	<u>1</u>
Maximumscore 4	
19 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is:	
• de oprichting van desascholen (of een andere maatregel ter uitbreiding van onderwijsmogelijkheden voor de inlandse bevolking)	
• de Decentralisatiewet (1903)/de instelling van de Volksraad (1918) (of een andere maatregel die deelname aan het inlands bestuur bevorderde)	
• irrigatiewerken / kredietbevordering / landbouweducatie (of een andere maatregel op het gebied van de bevordering van de inheemse landbouw)	
• vaccinatie / voorlichting over hygiëne (of een andere maatregel die de gezondheidszorg bevorderde)	
per juiste maatregel (er moeten er vier worden genoemd)	<u>1</u>
Maximumscore 4	
20 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is:	
• Een aspect van de Ethische Politiek is de opvoedende rol van de kolonisator	<u>1</u>
• dit komt naar voren in de blanke/westerse vrouw die de Indonesische vrouw door het leren (van de taal) toegang geeft tot de westerse cultuur	<u>1</u>
• Het westers superioriteitsgevoel houdt in dat de westerling zich verheven voelt boven de Indonesiër	<u>1</u>
• dit komt naar voren in de afbeelding van de blanke vrouw die boven de Indonesische vrouw staat/de blanke vrouw die de Indonesische vrouw naar boven/naar het licht leidt	<u>1</u>
Maximumscore 4	
21 <input type="checkbox"/> Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):	
• de Republikeinse jongeren voeren een geketend meisje dat <i>heel</i> Indonesië symboliseert ten tonele	
• Diepo Negoro wordt opgevoerd als een nationaal symbool van het verzet (ruim honderd jaar eerder) tegen de Nederlanders	
• de Republikeinse jongeren tonen het portret van Diepo Negoro voor de nationale vlag van de Republiek	
per juist antwoord	<u>2</u>
<i>Opmerking</i> Alleen als met een beeldelement duidelijk wordt gemaakt op welke wijze de nationale eenheid wordt benadrukt, mogen er scorepunten worden toegekend.	

Maximumscore 5

22 A. Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Uit de oprichting van een door de overheid gefinancierd eigen Moluks museum (als levend monument) valt af te leiden dat de Molukkers vinden dat hun eigen positie/cultuur in de Nederlandse samenleving niet is erkend.
- Uit de toekenning van een Eregeld valt af te leiden dat de Molukkers vinden dat hun loyaliteit als KNIL-militair aan Nederland niet genoeg is gewaardeerd.
- Uit de instelling van een herdenking en herdenkingspenning valt af te leiden dat de niet vrijwillige demobilisatie/komst naar Nederland volgens de Molukkers niet is erkend.

per aan elke maatregel ontleende grief (er moeten er drie worden genoemd)

1

B. Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):

- Aanvankelijk werd gedacht dat het verblijf van de Molukse militairen en hun gezinnen in Nederland van tijdelijke aard zou zijn.
- De Nederlandse regering had geen oog voor de eigen Molukse politieke wensen en idealen en kwam daaraan niet tegemoet.
- Het duurde erg lang voor de Nederlandse regering meer afstand kon nemen van het koloniale verleden.

per juiste reden

1

Maximumscore 2

23 Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):

- Voor Indonesië was het opnemen van Nieuw-Guinea een prestigekwestie.
- Nieuw-Guinea had altijd deel uitgemaakt van Nederlands-Indië, het hoorde daarom bij de soevereiniteitsoverdracht bij de Republiek gevoegd te worden.
- Een heropening van de strijd tegen de ex-kolonisator betekende dat de aandacht van binnenlandse problemen kon worden afgeleid.

per juiste reden

1

Bronvermelding

- 1: Gisold Lammel, Deutsche Karikaturen, vom Mittelalter bis heute, Stuttgart/Weimar 1995, pag. 16.
- 2: Richard Reeves, President Kennedy, profile of power, New York 1993, pag. 169.
- 3: Horst Pötsch, Deutsche Geschichte von 1945 bis zur Gegenwart, die Entwicklung der beiden deutschen Staaten, München 1998, pag. 292.
- 4: R. Reinsma, 'De cultuurprocenten in de praktijk in de ogen der tijdgenoten' in: C. Fasseur, (ed.), Geld en geweten, een bundel opstellen over anderhalve eeuw Nederlands bestuur in de Indonesische archipel deel I, Den Haag 1980, pag. 61–62.
- 5: H. Colijn, De slag om Tjakra Negara, een verslag in drie brieven, uitgegeven en ingeleid door J. de Bruijn, Amsterdam 1998, pag. 16–18 en 25–26.
- 6: E. Vanvugt, Een propagandist van het zuiverste water, H.F. Tillema (1870–1952) en de fotografie van tempo doeloe, Amsterdam 1993, pag. 32.
- 7: J.A.A. van Doorn, De laatste eeuw van Indië, ontwikkeling en ondergang van een koloniaal project, Amsterdam 1994, zonder paginanummer.
- 8: Cas Oorthuys en Alb. De la Court, Een staat in wording, fotoreportage over het Indonesië van heden door Cas Oorthuys met tekst van Alb. De la Court, Amsterdam z.j., zonder paginanummer.
- 9: Marinjo, informatiebulletin van het inspraakorgaan Welzijn Molukkers 16 april 1986, zonder plaats en zonder paginanummer.

Einde
